

ART

Pseudònim: Samonze

Categoria: escriptors adults

Modalitat: prosa

–M'estàs dient que no havies sentit a parlar del nou art que està recorrent Europa com la pólvora?

–És clar que n'havia sentit a parlar –va mentir recol·locant-se les ulleres de pasta negra que, de l'ensurt, se li havien desplaçat cap a la punta del nas.

–Suposo que ja deus saber que el *wall-art* va néixer a Brussel·les. Una família aristòcrata va contractar el pintor més destacat d'aquesta nova tendència, que aleshores era una *rara avis* dins el panorama artístic europeu. Ell encara no sabia que estava creant un nou corrent de caire més aviat avantguardista que tindria una repercussió inimaginable en el curs de l'evolució pictòrica mundial. La família aristòcrata tampoc n'era conscient, és clar. El cas és que estaven remodelant la seva finca d'estiu i la dona de la família, una matrona d'aquelles que no ha tocat aigua amb lleixiu en tota la seva vida, va dir que les parets li semblaven massa pobres, massa buides. I van contractar aquest pintor, que es fa dir Waller des de llavors, i li van demanar que decorés les parets a l'estil que, d'acord amb el seu refinat bon gust, veiés més convenient.

–Que original –li va respondre amb ironia mordaç.

–Què és original?

–El pseudònim del pintor –va dir, tot rient-se'n.

–Oi que sí? Jo també crec que està molt ben trobat –va replicar amb sinceritat.

El cor se li va accelerar. Temia profundament contradir-lo.

–Quant fa que va passar tot això que m'expliques? –va preguntar-li per desviar el tema.

–Quatre dies. Aquest art és l'última moda, nen!

Ho havia preguntat perquè la paraula *aristòcrata* li sonava molt antiga. Ràpidament, va adonar-se que havia fet el ridícul preguntant aquella barbaritat que a ell li semblava tan òbvia.

–I, finalment, com va decorar les parets, aquest pintor? –va demanar-li amb insistència per prosseguir amb la conversa i fer que s'oblidés d'aquella pregunta tan poc pertinent.

–Amb una taca.

–Amb una taca?

–Una taca. Fresca. Pura. D'un color vívid. Poc nítida i rodejada de minúscules gotes que havien sorgit de l'esquitx de la taca més gran. El pintor va agafar la brotxa amarada de pintura d'un roig potentíssim i amb una força corprenedora va estampar-la contra la paret. Va repetir l'operació en cadascuna de les quatre parets de cada habitació de la casa, fins i tot les de la cuina i el lavabo. El resultat va ser immillorable. Waller, que ja és considerat un dels artistes més importants de la història universal de la pintura, va per Europa estampant la seva obra d'art en tota paret de tota finca de tota família aristòcrata.

Al seu amic li seguia semblant que la paraula *aristòcrata* ja havia quedat obsoleta, però va callar.

Llavors, tots dos van observar de nou aquella paret. Una taca vermella, d'un to més aviat vinós, custodiava la paret i contrastava intensament amb la blancor del fons.

–Jo ja saps que d'aquestes coses no me'n puc estar i el vaig contractar. Només em vaig poder permetre una paret. Les altres les faré quan tingui més diners.

El seu amic immediatament va recordar el substanciós sou del seu company, que ara li ensenyava amb un orgull gens contingut l'última tendència artística al seu mateix domicili.

–No t’has pogut permetre que Waller et pintés les altres parets? –va repetir l’amic mentre se li accelerava el pols.

–No... Ja ho sé, *awful*, no m’ho retreguis. A sobre, aquest mes anava més justet. Em vaig comprar una edició de col·leccionista d’un Hemingway a una llibreria antiquària i també vaig adquirir una de les primerenques edicions de la discografia dels Beatles. Un ull de la cara... –va dir mentre s’acariciava la barba.

Era molt jove. Aquella barba el feia semblar més gran. El seu amic va suposar que precisament per això se la va deixar créixer. Es coneixien de la universitat. Per tant, feia anys que eren, com si diguéssim, amics. Després de graduar-se en Filosofia, van seguir mantenint el contacte. Compartien moltes aficions, des de la literatura i la gastronomia fins a l’art i la música. Sovint quedaven per anar al cinema o per visitar les llibreries més grans de la ciutat. També anaven al teatre i a l’òpera o a concerts de grups de música sublimes que, al seu parer, no estaven prou reconeguts perquè la societat era descaradament ignorant i, a sobre, en feia bandera. S’entenien força, però ell tenia un poder adquisitiu considerablement superior al seu i podia permetre’s, doncs, tots els capricis culturals que bonament li plaguessin. Treballava en una galeria d’art molt reconeguda i per això tenia un sou envejablement substancial. Ell, en canvi, era professor d’institut. I un professor mal pagat. A més, odiava treballar amb joves: no tenien interès per a res. De tant en tant, s’obstinava a trobar alguna excepció. Un bri de curiositat en algun cervell desanimat però inesperadament lúcid entre tanta hormona revolucionada. Tanmateix, per molt que s’hi esforçava, no en trobava mai cap. Aquells maleïts llops famolencs sempre intentaven traspasar la línia del respecte perquè el veien massa jove. I se’l prenien com un amic i no com el seu professor, i això el frustrava profundament. En el fons, envejava aquell company que ara li ensenyava una taca a la paret: aquella vida còmoda, entregada a l’art i a la cultura, sense preocupacions ni inquietuds fora d’adquirir el darrer llibre de

Murakami, Kundera o Franzen o estar a l'última amb la roba o, com ara li demostrava sense dissimular la seva supèrbia, també amb l'art.

Ara resultava que l'art d'alt *standing* es tenia a dins de casa. Ara que ja s'hi havia avesat, ja havia mort l'habitud de visitar galeries o d'anar als museus per veure quadres inassequibles que més freqüentment pertanyien a un país i no pas a un individu i prou. Ara l'art el pagaves com si compressis lingots d'or. I pagaves perquè un tal Waller vingués a casa teva i pintés una taca a la paret, o que, millor dit, te l'esquitxés d'una pintura d'un color de vi horrible. Però al seu amic, la *crème de la crème* de l'alta societat cultural barcelonina, no podia dir-li que allò que havia fet pintar a casa era horripilant. I no pas per por d'ofendre'l, sinó perquè quedaria com un ignorant rematat. Recordava una vegada que havien anat al cinema a veure una pel·lícula que havia guanyat l'Òscar a "millor pel·lícula". La va trobar odiosa, pseudointel·lectual i insulsa. Quan van sortir, amb tota la innocència del món, només se li va acudir de dir-li:

–Ara resulta que l'Acadèmia premia la pedanteria.

–No t'ha agradat? –va preguntar-li ell, escandalitzat.

–No –va mussitar, insegur–, quines aspiracions de transcendència tan ridícules...

–Es nota que no hi entens un borrall –va etzibar-li.

Aquella frase va clavar-se-li com un punyal que encara no havia aconseguit arrencar-se. Potser per això no gosava dir-li que aquella obra d'art a la paret de casa seva era terriblement lletja. No podria suportar que li digués una altra vegada que no hi entenia. És clar que hi entenia, a veure si encara li havia de demanar perdó per no poder discernir una taca artística, magnífica, inefable, d'una taca horrible, inapropiada, sense gota d'art. Quin devia ser el criteri per distingir-les? Només alguns escollits en devien ser capaços. I el seu amic, n'era un. O almenys ho feia veure i hi tenia prou traça. No com ell. Li feia por perdre el seu favor, la consideració que li tenia. Li feia por que deixés de convidar-lo

a casa seva o a fer visites als museus, galeries i teatres. Temia que deixés de proposar-li d'anar a l'òpera o al cinema a veure les darreres estrenes que ell decidia que calia veure per poder parlar de la cinematografia actual amb solidesa i credibilitat. L'horrortzava que deixés de recomanar-li les últimes novetats editorials que un home cultivat com ell no podia perdre's. Un *must-read*, que diria ell. És per tot això que, amb la mirada clavada en aquella taca minúscula, va esbufegar amb una reticència imperceptible:

–És magnífica...

–Oi? –va creuar-se de braços sense deixar d'observar la paret amb fixesa–. Cada dia em passo hores contemplant-la. És una obra d'art. *Pure art*.

–I tant... Res a veure amb aquells quadres tan *kitsch* de les galeries d'avui en dia.

–Tens raó... Aquells quadres els trobo... No sé com dir-ho... Molt *hackneyed*.

–Exacte. Has trobat la paraula perfecta. Totalment *hackneyed*.

Després de contemplar la taca vint minuts més i de beure una copa de vi del mateix color que la pífia de la paret, va decidir marxar del domicili del seu company, sentint-se totalment ignorant i mediocre i pensant que, quan arribés a casa, havia de buscar què significava la paraula *hackneyed*.

* * *

Va deixar el llibre de Kundera que estava llegint perquè no l'entenia. No es podia concentrar. L'hi havia recomanat, com no podia ser d'una altra manera, l'amic de la taca. Algú destacat entre els cercles elevats de la societat barcelonina per tenir una taca de Waller en una paret de casa. Segurament, l'única de Barcelona. I potser, l'única de Catalunya. La inquietud li oprimia la boca de l'estómac. Què havia de fer per no perdre el favor del seu amic i, de retruc, el de tots els cercles socials amb qui passaven les vetllades culturals plenes de *champagne* i ampul·losa pedanteria? Va aixecar-se del llit i va posar-se a mirar una pel·lícula. També l'hi havia recomanat seu company. *Las vidas*

posibles de Mr. Nobody. Tampoc n'acabava de copsar el sentit i va apagar la televisió, insinuat. Va telefonar al seu amic. No responia. Va tornar-ho a provar.

–Hola, sóc jo.

–Hola. *Tell me*.

–He vist que fan una exposició d'art contemporani en una galeria al Passeig de Sant Joan. Vols que hi anem? –va proposar-li.

–Hi vaig anar el dia de la inauguració. No et perds res. Tot molt *conceited*.

–Vaja, tot molt *conceited*... –va repetir.

Va pensar que també hauria de buscar aquesta paraula al diccionari i va recordar que encara no havia buscat què volia dir *hackneyed*.

–No te la recomano –va afegir–. *By the way*, més tard he quedat amb l'Aram i la Greta per ensenyar-los l'obra de Waller. *They will adore it!* Parlem demà.

I va penjar.

L'Aram i la Greta. Sabia perfectament qui eren. Una parella de modernets que es movien en els mateixos ambients que ells. Ella, una noia esprimatxada i bonica de cara, però que s'obstinava a dur unes ulleres rodones de fina muntura metàl·lica que no li quedaven gaire bé i l'enlletgien. Ell, un jove curiós que sempre duia tirants sobre camises antiquades i que es rapava la part lateral dels cabells i a la part superior del cap se'ls deixava llargs, com si dugués una còfia. Gent molt cultivada, això sí. Gent que el seu amic admirava fervorosament. Gent que ell, per molt que s'hi esforçés, mai acabaria d'entendre del tot.

Va passar-se tota la tarda cavil·lant. Notava que començava a allunyar-se de tot aquell món, com una barca que s'allunya de la costa malgrat els seus intents de fer-la tornar a terra ferma movent frenèticament les mans dins l'aigua. Un món que s'allunyava d'ell a

una velocitat vertiginosa i que començava a semblar-li incompreensible. I li va fer por. De fet, li'n va fer tanta, que va prendre la decisió final.

***

Waller era un home realment curiós. Duia unes ulleres fosques i els cabells força llargs. Portava una samarreta groga amb ratlles blanques i uns pantalons de color caqui arromangats. Duia les sabates deslligades. Carretejava dos pots de pintura, un a cada mà. Tenia una expressió inquietant, com si estigués constantment concentrat en alguna cosa que s'escapava de la comprensió dels altres. Sovint es passava la mà pels cabells. Feia gestos efeminats i tenia una veu molt aguda que contrastava amb l'espessa barba tacada de pintura. Portava una petita boina de color groc llimona que sovint li queia al terra perquè no li encaixava al cap.

Quan va entrar al menjador, va exclamar, com si pensés en veu alta: "Quin mal gust!".

—Perdoni? —va dir ell.

—Hauria de replantejar-se la decoració de casa seva —va etzibar-li en un anglès perfecte.

—Vostè ve a pintar o a jutjar el mobiliari de casa meva?

—La meva obra d'art perdrà vitalitat amb aquest decorat tan carrincló.

—Quant se suposa que costarà fer la taca?

—La taca? Quina taca? —el seu desconcert semblava sincer.

—La que farà a la paret.

Va semblar indignar-se. Se li van inflar les venes de les mans i del coll i es va posar vermell. Va acariciar-se barroerament la barba i la boina va caure al terra de nou. Va recollir-la amb un gest àgil i violent i va colpejar la taula amb el puny tancat amb força.

—El que jo faig, company —va dir—, no són taques.

—I què és el que fa?

—Art.

–Art?

–Art –va concloure–. I si vostè no sap apreciar-lo, no és problema meu. Ara perquè ja sóc aquí i està disposat a pagar-me, que si no, ja hauria marxat. Vostè és un pobre ignorant.

Li havia dit ignorant a casa seva. Com si l'artista en fos el propietari i ell fos un simple inquilí. Com si li haguessin escopit a la cara. Va sentir-se minúscul, insignificant.

–Quant costarà? –va insistir amb una preocupació que ja no s'obstinava a amagar.

–Seixanta-mil.

Els batecs del cor van deixar de bombejar sang per un moment. Va empal·lidir.

–Seixanta-mil pessetes? –va temptejar.

–Pessetes? Hi ha algú que encara digui els preus en pessetes?

Allò ho havia heretat de la seva mare. Ella mai havia superat el canvi de pessetes a euros i li havia encomanat l'entossudida dèria de comptar en pessetes. Sabia que feia molt arcaic, però quedava bé. El pintor semblava no estar-hi gaire d'acord.

El cas és que hauria d'invertir tot el que tenia al compte corrent a la maleïda taca. I quedaria sense estalvis. I potser hauria de demanar un crèdit al banc. Però ja era massa tard. Massa tard.

–Començo.

–Ei, un moment! –va aturar-lo.

–Què li passa?

–Com a mínim em deixarà triar el color, no?

–El color?

–Vull que la taca sigui verda, perquè així combina amb el quadre de la paret oposada.

El pintor va llançar una mirada displicent a la paret que li havia assenyalat. Una tela al centre de la qual, sobre un fons de to cru, hi havia un bol de vidre amb olives verdes.

–En primer lloc –va començar Waller–, aquest quadre és horrible i li recomano que el retiri ara mateix de l'estança. Quan jo marxi, pot tornar-lo a penjar si així ho desitja, però jo no estic disposat a treballar amb aquest punyal per a la vista perforant-me la retina cada vegada que em giri. En segon lloc, el color de l'obra d'art –i pari de parlar de *taques*–, serà roig vinós. No és negociable. L'obra és immutable. El color ha estat triat acuradament després d'un exhaustiu estudi d'un enorme ventall de possibilitats cromàtiques i tonals.

Se sentia encara més minúscul.

–A més –va alçar el to de veu–, un consell: el millor per a vostè és que no esculli gaire res en aquesta vida. No és, com si diguéssim, el seu millor do, això de triar.

Es va sentir atacat i humiliat, però va decidir callar perquè li pintés la maleïda taca i toqués el dos d'una vegada.

Waller va arromangar-se la samarreta. Va obrir un dels pots de pintura. Una flaire desagradable va envair aquell ambient de gel. Va agafar la brotxa i la va sucocar dins el pot. Certament, era un color horrible. No acabava de ser vermell, però tampoc arribava a ser lila ni rosa fosc. Era un to indescriptiblement lleig. Però el va deixar fer.

–Per cert –va dir-li–, trobo que el seu pseudònim és molt original.

Només volia adular-lo per rebaixar la tensió.

Silenci.

–*Waller* –va pronunciar amb delicadesa, com si paladegés la cadència del so–. D'on va sorgir aquesta brillant idea?

–Vostè és idiota o què? *Wall* és paret en anglès. A vostè d'on li sembla que ha sortit?

Silenci.

–I quin és el seu nom real?

–Quin és el nom real de Lewis Carroll o de Mark Twain? I el de Molière?

–No els he sabut mai... –va confessar. No va atrevir-se a dir-li que ni tan sols sabia que això eren pseudònims.

–Doncs el meu tampoc el sabrà mai.

Silenci.

De sobte, va agafar la brotxa amb fermesa i, agafant embranzida com un brau que es disposa a clavar les banyes al torejador, va dirigir-se cap a la paret amb el puny alçat. Va descarregar tota la força contra la blancor de la paret, tan verge i pura fins llavors. Una taca va aparèixer del no-res, profusament rodejada d'esquitxos que havien sorgit arran de l'impacte de la brotxa contra l'envà. Va deixar la brotxa al terra sense miraments. El parquet va quedar ple de pintura roja vinosa. Va maleir Waller. Per sempre més. El pintor va obrir l'altre pot de pintura. Exactament del mateix color. El jove, desesperat, fins i tot va llegir intencionadament el codi del color de cada pot per saber si les tonalitats eren lleugerament diferents. Però el codi era el mateix. Aquell sonat estava emprant dos pots de pintura diferents d'un mateix color. Waller va dur a terme exactament la mateixa operació. Va sucocar una nova brotxa al pot que acabava d'encetar. Va agafar impuls i va dirigir-se, veloç i determinat, cap a la paret, com un guerrer salvatge amb la seva llança. Va deixar caure l'enorme pinzell just al mateix punt on havia pintat la taca en l'embranchida anterior. Més esquitxos. La taca va augmentar de mida. El terra va quedar encara més brut de pintura. Waller va allunyar-se i va col·locar-se al centre del menjador. Va dirigir els seus ulls de cendra cap a la paret i va contemplar la taca llargament.

–És perfecte –va murmurar contemplant aquella obra d'art–. Perfecte.

I el jove veia una taca exactament igual que la del seu amic. No tenia res d'especial.

–És vostè molt afortunat. Probablement té a casa seva una de les millors representacions de *wall-art* que he fet mai. Tot i així, li cobraré el mateix. Igualment, vostè tampoc sabrà fer-se a la idea de la magnitud cultural que custodia la seva paret.

Va decidir ignorar-lo. El que més desitjava era que marxés. L'odiava.

–Bé, seran seixanta-mil euros –va anunciar remarcant la paraula *euros*.

–He de pagar ara?

–No, ens podem esperar fins a Setmana Santa, a veure si baixa l'Esperit Sant –va dir.

–Els vol en efectiu? –va dir amb un deix d'ira irrefrenable.

–Sí –va replicar, lacònic-. No crec en els bancs.

–Aleshores, hauré de baixar al caixer a treure diners.

–D'acord, però l'esperaré al carrer. Necessito sortir d'aquesta cova. He vist pintures rupestres amb més estil que la decoració del seu domicili.

Va recollir les seves coses i van dirigir-se a la porta de sortida del pis.

Quan va tornar del caixer, va veure com una bandada de periodistes, com corbs picotejant un cadàver putrefacte, empaitaven Waller amb micròfons i càmeres.

***

–És un home esplèndid –va mentir. La munió d'amics l'envoltava, tot escoltant-lo amb atenció i amb les mirades enceses de desig.

–És veritat que cobra gairebé cent-mil euros? –va preguntar una noia.

–No vas mal encaminada –va mentir de nou.

–Explica'ns el seu ritual que va seguir per fer l'obra! –va demanar-li una altra.

–És veritat que fa servir pintura de dos pots diferents? –preguntava alhora un altre.

Els seus amics el cosien a preguntes. I era lògic. Eren al carrer, l'endemà que Waller vingués a casa seva. La visita de Waller a Barcelona havia sortit als mitjans. I quan tota aquella gent, coneguts i amics del jove, van descobrir que ell era el client pel qual el pintor havia visitat la capital catalana, immediatament va començar a rebre trucades de gent amb qui feia temps que havia perdut el contacte suplicant que els deixés veure l'obra d'art. Per

–Esteu preparats per pujar al meu pis i contemplar, per fi, la millor obra que Waller ha fet mai?

–Sí! –van cridar tots.

Però abans que pogués introduir la clau al pany, la porta d'entrada del bloc de pisos es va obrir de sobte i en va sortir una dona sud-americana de pell fosca, llavis gruixuts i ulls negres que duia una bata blava i un davantal. A la mà dreta portava una escombria i a l'esquerra, un drap blanc.

–*Hola, Rosario* –va dir el jove.

Era la dona de fer feines. Venia a netejar-li el pis una vegada a la setmana per un mòdic preu que accedia a pagar perquè detestava profundament les tasques domèstiques.

Els seus amics contemplaven l'escena, expectants i desencisats. Encara haurien d'esperar una mica més per veure l'obra. Van començar a mostrar signes d'impaciència per apressar el jove.

–*Hola, rey* –va dir ella–. *Ya he cogido el dinero que me has dejado en el mueble del resididor. Ahora barreré el rellano y ya me iré para casa, que tengo que recoger a la niña.*

–*Perfecto. Nos vemos el martes.*

La gent estava impacient. Desitjaven que acabés aquella banal i inoportuna conversa per poder pujar i contemplar, per fi, l'obra d'art. Però la Rosario, abans d'anar-se'n a escombrar el replà, encara va afegir, amb cert to de retret:

–*Por sierto, ja ver si tenemos más cuidado con las fiestas que armáis, corasones, que no os imagináis lo que me ha costado quitar aquella enorme mancha de vino de la pared!*